

kratkem času pridejo v njegovo oskrbo znamenite ustanove Kalistrove (2000 gold. za uboge vdove, 3000 gold. za uboge sploh) po končanih pravadah med dediči.

Za ubožnico se je nov, potrebam časa primerjen poduk izdelal, in se je tako njena de'avnost za trdno uredila. (Kon. prih.)

Mnogovrstne novice.

* Osepnice (koze) na Koroškem v bleiburškem okraju tako grozno razsajajo, da so ondi rekrutbo ustavili.

* V Bosni blizu Kostanjevice se je naselilo več Tirolcev; kupili so za 900 gold. zemlje, katera bi na Tirolskem stala vsaj 20.000 gold. V časniku „Vaterl.“ razodevajo veliko zadovoljstvo, da so v lepi Bosni se naselili.

* Amerikanci vvažajo čedalje več svinjetine na Reko, Zadar in druge naše dežele. Celó Magjari so se že ustrašili tega importa.

Naši dopisi.

Iz Rusije 5. aprila. — 7. (Dalje.) — V ruskem narodu nihilizem nima podlage; narod ne samo da mu ne daje nikake potuhe, ampak mu je objavljen protivnik. Ne more se pa to reči o ruskem časopisji in o tistih ljudéh, ki se navadno „srednji sloj“ imenujejo. En del ruskega časopisja in činovništva se je do kosti navzel zahodno-evropejskega lažiliberizma; njemu je „konstitucija“ prava pravcata mana. Ti liberalci niso sicer očetje nihilizma; al on jim je vendar tako prljubljen, kakor da bi bil njihovo lastno dete; oni ga blažé ter mu dajajo potuho; oni menijo, da, čem hujše bodo nihilisti razsajali, tem bolj se oni približavajo do svojega cilja. Evropejski narodi so jih navadili, da prekucije dajejo narodom „konstitucije“. Zato oni pomagajo nihilistom po svoje razsajati: oni jarostno napadajo vse, kar je sposobno razvijati um in blažiti srce. Njim je trn v peti humanitarna šola in klasična omika, vera v Boga in vsako poštenje; nobena laž jim ni pregrda, nobena zvijača ne pregnusna, če je le v stanu motiti narod. Z bahanalskim vriskom so se poprijeli tiste beda te besede, katero je to zimo v berlinskem državnem zboru izustil neki norčav nemšk deputat, da „panslavizem je nihilizem“.

Al konservativna in slavjanoljubiva stranka jim ničesa ne ostaja dolžna; posebno zanimivo je čitati, kako „Moskovske Vedomosti“ liberalcem njihovo hinavsko ličino z obraza trgajo. Po mnenji konservativne in slavjanoljubive stranke so hvalevredne in zaželené vse reforme, ki zboljšavajo materialni položaj naroda, in posebno take, ki povzdigujejo njegovo nravnost in krepé značajnost. Prelepo čednost ima narod, ki pozná svojo veljavo in čuti v sebi sposobnost, kakor pokoriti se zakonom svoje očetnjave, tako tudi zakone sam sebi dajati. Al ta čednost ne more biti hči ustave, temuč le njena mati. Prekucija ni čednost! Prekucija je na pr. Avstriji dala ustavo. Imate li v Avstriji resnično ustavo? Stokrat je bilo v Avstriji sami dokazano, da osnove avstrijske ustave niso pravične, ne po številu raznih narodov, ne po interesih, ne po bremenu, ki ga državljan posamesnih kronovin v prid cele države nosijo. V resnično ustavnih državah se zbira državni zastop po svobodnih volitvah naroda; iz večine zastopa se sestavlja ministerstvo, katero krona potrjuje; zastop po predlogu ministerstva ali pa po lastnem nagibu sestavlja zakone, katere ministerstvo kroni pred-

laga na potrditev. Kako pa je vse to v Avstriji? Da le eno rečem: za tisti glasoviti §. 19. osnovnih zakonov, po katerem je narodna ravnopravnost zagotovljena vsem narodom, se pulite Slovani še zmerom brez vspeha! Vlada si po svojih uradnikih voli tak zastop v deželne in državne zборе, kakoršen se ministerstvu dopada itd. Take „konstitucije“ ruski konservativci in slavjanoljubi nočejo, v vseh drugih zadevah so pa oni bolj napredni in bolj liberalni, kakor pa liberalci.

(Dalje prihodnjič.)

Z Dunaja 19. aprila. — Kako stojimo? Najkrajši odgovor na to je: dobro! Sploh nimam navade, nobene dogodbe presojavati po prvem vtisu na čutje, po strahu ali veselji, ampak hladnokrvno po njeni veljavi in po njenem vplivu na položaj. Tako sem tudi sodil „zmago“ levičarjev z 2 glasovoma pri dispozičijskem fondu. Res je, da je bila ta zmaga levičarjev brca, dana vladi in desnici, toda kake nasledke more imeti taka brca, ako si položaj ogledamo? Taaffe ni še nič učinil, kar bi bilo preseglo meje dane mu naloge, „pomirjenja avstrijskih narodov“. In uže pri prvih poskušnjah, ta cilj po nekaterih osebnih spremembah v vladinih krogih doseči, — mu levičarji kompaktno nasproti stopijo z nezaupnico, katera je bila mogoča se ve da le vsled malomarnosti nekaterih desniških poslancev, — a, ne dá se tajiti, tudi vsled nepazljivosti vladini. — Pri tem položaji pa se ne dá pričakovati, da bi vladi takó in zato dana nezaupnica, slabe nasledke imela za desnico, kajti ta slučaj še le prav potrjuje, da levičarji nočejo porazumljenja, da nočejo močne naše Avstrije. Krona pa in vlada in desnica, ki to hočejo, bodo od zdaj bolj skrbeli, da se tak slučaj ne bode več ponovil, — da levičarji pomirjenju narodov ne bodo mogli več postaviti zaprék. Dozdaj malomarni udje desnice ne bodo več lahkomisljeno izostajali iz zbornice, in tudi vlada ne bode več trpela, da bi njeni lastni organi njenemu visokemu namenu nasprotovali. To je desnica uže pokazala s tem, da so razni njeni klubi osnovali bolj strogo disciplino, da so zdaj do malega vsi njeni udje navzoči. To je pa tudi vlada pokazala s tem, da je svojemu nasprotniku Schwegelu odločno velela: „ako si zoper vlado, ne boš več v vladi“ — in je pokazala tudi s tem, da bolehnega svojega nasprotnika Stremajerja pošlje brž, ko ne za zmerom — v toplice, in vodstvo ministerstva pravosodja prevzame pomirljivi dr. Pražak, — al upamo, da bo pokazala še več takega — po potrebi, posebno tudi pri žurnalistiki. — Danes imajo kranjski poslanci volitev namestnega uda v centralno davkovsko komisijo. Oni nameravajo voliti velečenjenega g. vit. Schneida, ki se bo, ako treba, v svojem poslu hitro podučil in si s svojim uljudnim vedenjem kmalu vedel v komisiji dobiti prijateljev. — Vtis sobotnega govora grofa Riharda Clam-a o šolstvu bil je velikansk; čestitalo mu je celó veliko nasprotnikov; ob enem pošiljam „Novicam“ dotični stenogr. zapisnik. *)

V Gorici 18. aprila. — Primorski namestnik baron De Pretis je tukaj. Obhodivši Kras in ipavsko dolino je došel v Gorico v četrtek zvečer. V petek je počastil gimnazij, realko, žensko izobraževališče in dotično vadbico; v saboto pa mestno ljudsko šolo in državno deško. Tudi urade pregleduje. V mestu ni bilo nikakih svečanosti, pač pa je bil gosp. baron na kmetih sprejet, kakor se spodobi za namestnika cesarjevega. — Danes je uže prilepljen po oglih prvi volitveni plakat. Imamo namreč ta teden mestne volitve. Borili se boste dve stranki: dosedanja vladajoča magi-

*) Prejeli; srčna hvala.

stratna in tista, ki se je že lani naredila in ki imenuje sama sebe „gli economici“, češ, da si bode prizadevala varčno gospodariti; prav za prav pa se razločuje od une le po tem, da je bolj avstrijska ali vladna. Še drugo volitev bomo imeli, toda ne vemo kedaj. Trgi namreč imajo voliti svojega zastopnika v deželni zbor na mesto deželnega predsednika gosp. Winklerja. Te volitve se bojimo, ker slišimo, da se čudni kandidati ponujajo. Sicer pa se zanašamo, da se „Soča“ krepko vpre zoper vsako kandidaturo, ki ne bi bila ugodna slovenski stranki v deželnem zboru. In to je za zdaj nujniše, ko agitacija za državno zbornu poslanstvo, ki jo je „Soča“ pričela z dopisom „z Dunaja“ v št. 16. od 16. t. m. Tâa in tendencija tega dopisa sta zbudila pri nas občno pozornost in pravično nevoljo. Žal nam je, da je sl. vredništvo sprejelo omenjeni dopis. Proti nekaterim neresničnim rečem v tem dopisu moramo kar naravnost protestovati. Sploh prosimo za enomalo takta in doslednosti. Kako se vjema na pr. vâdni članek v št. 16 in marsikak poprejšnji v „Soči“ z dopisom dunajskim? Te opazke pa naj ima „Soča“ za prijateljske in dobrohotne. — Od 12. t. m. do 7. maja so pred tukajšnjo preskušno komisijo preskušnje za učiteljsko sposobnost. Oglasilo se je 9 kandidatov in kandidatinj (2 učitelja; eden za meščanske, drugi za ljudske šole, in 7 učiteljic, 3 za ljudske, 4 za meščanske šole. Slovenec je med njimi en sam). — Deželni nadzornik dr. Gnâd je opravljal 2 tedna svojo navadno letno vizitacijo v srednjih šolah. — Prihodnjo sredo pride na svetlo 1. številka novega italijanskega časnika „L' Imparziale“ (Nepristranski). Izhajal bode samo po 2krat na mesec in pečal se bolj z domačimi in deželnimi, ko s političnimi rečmi. Za njim stoji menda „Isonzo“ vi nasprotna stranka.

Iz kamniškega okraja. — Volitvi občinskega starešinstva ste bili 14. t. m. v Bisteršici in Mlaki; — izvoljeni so bili: v Bisteršici za župana Andrej Kuhar iz Klemenčevega, za svetovalca pa Anton Trobevšek in Alojzij Balantič, — na Mlaki za župana Andrej Svetlin iz Podboršta, za svetovalca pa Janez Remc in Jožef Koželj.

Iz Ljubljane. — Parlamentarno situacijo imenuje naš današnji dopis z Dunaja dobro. Po takem se je zvedrilo nebó pravični stvari na korist, in upanje liberalcev je vsaj za zdaj splavalo po vodi; zato „Tagblattovci“ z dunajskimi in družimi judovskimi liberalci grenjke solzé pretakajo, da je njih privrženec bar. Schwegel postal „mučenec“ Taaffeove politike. Mi smo Balohovega sinka iz Gorijan imeli za prebrisano glavico, sicer ne bi bil tako visoko priplezal na lestvici časti in plače, zato se čudimo, da je na ljubo svojim ustavoverskim volivcem „grossgrundbesitzerjem“ pozabil znani nemški pregovor, ki pravi: „čegar kruhek ješ, tega pesem poješ“.

— (Iz seje deželnega odbora 16. aprila.) Sklenilo se je, da se deželno gledališče prepusti 24. dne t. m. za dobrodelno akademično predstavo v podporo revnim dijakom tukajšnje gimnazije in realke, — da se v pogostenje iz Bosne prišedšemu domačemu 7. batalijonu lovcev podari 100 gold. iz podpornega zaklada rezervistov, — in da se k posvetovanju izvedencev 26. t. m. o osuševanju in obdelovanju ljubljanskega močvirja pošlje deželni glavar vitez dr. Kaltenegger.

— Po sklepu sl. ministerstva kmetijstva od 4. dne t. m. se je tarifa pri tistih cesarskih žebcih, ki so na Kranjskem za pleme razpostavljeni in za katere je dosihmal tarifa bila po 3 gold. določena, znižala za letos na 2 gold.

— (Mestni odbor) je po nemčurski svoji večini 17. dne t. m. sklenil, protest poslati državnemu zboru zoper

pravico slovenskega jezika v srednjih šolah in preparandiji. Ker v tem zboru, ki je prav po tihotapsko ta protest v obravnavo prinesel, je poleg odbornika Peterce bil edini narodni govornik Regali pričujoč, je bil sklep kmalu gotov, čeravno se je gosp. Regali jako pogumno in temeljito boril zoper ta „atentat“ na ravnopravnost narodnega jezika. Kazati ničevost nemčurskega protesta podpisalo je po pozivu narodnih mestnih odbornikov na stotine mestnih volivcev proti-protest zoper nemčurski protest ter ga poslalo na Dunaj zbornici poslancev.

— (Katoliško rokodelsko društvo) je v nedeljo imelo obilo obiskani občni zbor, v katerem je njega načelnik preč. gosp. J. Gnjezda obširno razložil stanje tega društva, ki se v vsakem obziru sme jako ugodno imenovati, tako, da zadovoljno more obhajati letos svojo 25letnico. Ker se po dogovoru z nekaterimi enacimi društvu družih mest ta svečanost utegne obhajati koncem meseca julija ali začetkom avgusta ter je za to treba marsikake priprave, zato je zbor po nasvetu gosp. Horaka sklenil, skrb za te priprave izročiti posebnemu odseku.

— (Likvidacijski odbor nesrečne banke „Slovenije“) je delničarje sklical v občni zbor, ki je v pričo vladnega komisarja pl. Fladunga bil včeraj popoldne, in v katerem je bilo zastopanih 234 glasov. Iz poročila odboročnega, ki ga je bral gosp. Jerič, se razvidi, da stan banke ni tako strašno slab, kakor se misli, ako bi se le vsaj nekoliko tega iztirjalo, kar ima banka od tujih bank, agentov itd. dobiti. Če bi imeli 21.000 gold. gotovine, poravnamo s tem vse, kar ima banka še plačati, je rekel odbor. Glede na to, ni nobeden pričujočih delničarjev bil za to, da se banka v konkurs dene, ki bi zeló odrl delničarje, kateri se po likvidaciji vendar rešijo večje nesreče. Da tedaj likvidacija more naprej teči, (a hitro, hitro in strogo mora teči) se je enoglasno pritrdilo tretjemu vplačilu z 24 gold. za delnico, odboru pa priporočalo, če mogoče, teh 24 gold. morebiti na dva obroka razdeliti. V novi odbor so bili voljeni gospodje: Jerič, Klun, Pakič, Potočnik, Robič, Žagar. Silno potrebno bi bilo, da novi likvidacijski odbor kmalu vsaj posnetek onega poročila po vseh slovenskih časnikih razglasiti dá, ki ga je gosp. Jerič bral, da delničarji po preteku 4 dolzih let vendar vedó, pri čem da so.

— Zagrebški „Sokol“ s pevci društva „Kolo“ pride 28. dne junija popoldne v Ljubljano, od kodar se združeni s „Sokolom“ našim in pevci čitalnice naše drugi dan (na praznik sv. Petra) v impozantnem številu skupaj podajo na Blejsko jezero.

— (Slovenska gledališka igra), unidan predstavljena v deželnem gledališči, je mestnim revežem donesla 80 gold. čistega dohodka. V „Laib. Zeitg.“ se župan dramatičnemu društvu zahvaljuje za ta velikodušni dar.

— Po poročilu „Edinosti“ je po odbitih velicah stroških čisti dohodek velicega koncerta v Trstu na korist stradajočim Istranom, Goričanom in Tržačanom znašal 514 gold., od katerih so dobili Istrani 150 gold., Goričani 150 gold.; Tržačani pa 214 gold.

— Gosp. Jos. Nolli je došel iz Italije v Zagreb, kjer je 15. t. m. kot gost v operi „Zrinsky“ s toliko pohvalo pel, da „Obzor“ o njem piše, da je „novo življenje dal celi operi.“

— Gosp. vitez Alpi, dozda c. k. okrajni komisar v Ljubljani, je imenovan za ces. policijskega vodjo v Sarajevu v Bosni, kamor se podá te dni.

— (Valvazorjeva hiša v Ljubljani.) Po naključbi se je zvedelo, kakor nam pl. Radics poroča, za hišo, ki je bila nekda lastnina preslavnega našega Valvazorja, oziroma njegovih naslednikov. Našel se je

namreč akt iz poprejšnjega stoletja, v katerem stoji med knezom Auerspergom in pa njegovim sosedom, ki je bil lastnik hiše števil. 12 v gosposkih ulicah, katera je sedaj lastnina gospe Terpinčeve. Sukala se je takrat pravda med knezom Auerspergom in baronom Valvasorjem zaradi ozkih ulic („wegen des engen Gassels, so zwischen den Fürstenhof und des Freiherrn von Valvasor Hause gelegen“). Konec te pravde je bil, da so te ulice bile kot posestvo Auerspergovo priznane. Pl. Radics v tem poročilu nado izrekuje, da bode rodoljubna posestnica te hiše, gospa Terpinčeva, primerno ploščo v hišo vzi-dati dala, po kateri bi bil ohranjen spomin na zgodovinsko to hišo.

— („Matica slovenska“) je imela v soboto svoj občni zbor, o katerem „Novice“ na drugem mestu poročajo na drobno, kako so se vršile razprave po zborovem programu. Na tem mestu je treba povedati le to, da letošnji zbor je bil zopet popolnem podoben prejšnjim zborom, v katerih neka stranka Mladoslovencev, ki so zadnja leta na političnem polju potihnili, na literarnem polju rovari zoper Matični odbor, ki se v izdavanju knjig dosledno drži §. 1. Matičnih pravil, katera so osnovali rodoljubi dr. Bleiweis, dr. Toman in dr. Costa in so bila v občnem zboru 5. avgusta 1868. leta soglasno sprejeta. Ta §. vелеva, naj Matica izdaje knjige, „pravi omiki naroda slovenskega primerne“. Ustanovniki Matice, ki so bili navzoči, ko so se v zboru leta 1868. pravila snovala, so dobro vedeli, kaj so hoteli s stvaritvijo Matice, in v tem duhu se nadaljuje izdavanje knjig. A to je trn v peti „Mladim“, česar njih zastopnik v občnem zboru leta 1877. (v „Letopis“) prav nič ni skrival, rekši, da „naša mlada generacija se od Matičnega odbora nič ne nadja, ker ta odbor ne bi sprejel nobenega svobodomislečega zgodovinskega ali prirodopisnega na Darwinovo teorijo oprtega članka, in zato, ker naši mladi pisatelji ne pišejo za Matico, zato hira (lejte no!) znanstveno delovanje.“*) Koliko so „Mladi“ po tem hrepeneli, da bi Matično vodstvo in njeno blagajnico dobili v svoje gospodarstvo, kazal je preočitno l. 1871. nameravani „Chabrus-atentat“ na njo, ko so mahoma dvesto novih udov za tadanje volitve odboro ve vpisali, kateri pa so se koj drugo leto izgubili iz vrste plačevalcev. Ker tedaj tudi chabrus „Mladim“ ni pomagal do zaželenega cilja, ostalo jim na posled ni nič drugega nego to, da v vsak občni zbor pridejo kaki trije zastopniki navedene stranke s proklamacijo: „vse ni nič vredno, kar Matica izdaja, nikjer nič napredka, gospodarstvo odborovo pogubno“. To se vsako leto ponavlja, čeravno ves drugi svet, ki pozna knjige in zemljevide Matične in pa račun o dohodkih in stroških, vé, da so „Mladi“ uže toliko inteligentni, da sami ne verjamejo, kar govorijo v občnem zboru in pišejo v „Slov. Narodu“, in da kremljajo zato, da zvesti ostanejo svojemu principu: „calumniare audacter, semper aliquid haeret“ ali pa po Nestroyevem „Lumpaci“: „Nur Böses!“ Letos so si „Mladi“ te vrste iz Kranja naročili mladega g. dr. Tavčarja, iz Ljubljane pa so poslali Mahrovega učitelja g. Žvaba in pa finančnega koncipista g. dr. Stareta v zbor, da so naštimali znani tercet: „vse Matično blagó je nič“, „napredka nikjer“, „imetje njeno gre na kant“. Po takem Cigaletova „Znanstvena terminologija“ nič, — J. V. „Grmanstvo in njega vpliv na Slovanstvo“ nič, — Marnova „Hrvaška slovnica za Slovence“ ni nič, — dodatek Koseskivih „poezij“ nič, — prof. Erjavčeva „Potna tor-

bica“, prof. Voduškov „Jan. Popovič“, prof. Steklase „Przevalskega potovanje“, Navratilova „Nova pisma o Bosni in Hercegovini“, pl. Radiča „Slovenščina v besedi in pismu po šolah in uradih“, prof. Hubadove „Črtice o starožitnostih slovanskih“, P. Kozlerja „Dogodbe prvega zemljevida slovenske dežele“, Cimpermánove „Iztočne poslovice“, — Tomšičeva „Bibliografija“ itd. itd. — vse vse to so „Mladim“ — smeti! — Dr. Tavčar se je naloge svoje dobro na pamet naučil in sicer na tako hvalo „Mladim“, da je „Slov. Narod“ celi njegov govor od besede do besede na čelo zborovih obravnav postavil, ne omenivši niti obširnega začetnega govora predsednikovega niti poročila tajnikovega, se ve da oboje to bilo bi mu — preveč na poti bilo. Drugi govornik „pro domo“ Mladih pa je bil g. Žvab, al njega je pamet tako zapustila, da je potegnil list iz žepa in pretrese Koseskovih besed brati začel, dokler mu „berila“ zbora predsednik ni ustavil. Ker si bomo drznili finančno modrost g. dr. J. Stareta o gosodarstvu Matičnem pozneje pojasniti, sklepamo opazke k prvemu delu napadov na Matično literarno delovanje s 19. „Mislijo“ iz poslednjega „Zvonovega“ lista, katera se glasi tako le:

Prijatelj! dostojno in pošteno
S svojimi deli si služi čast,
Li meniš, da s tem je kaj pridobljeno,
Ako jo drugim hodiš krast?

(Konec prihodnjič.)

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zanimivo je, kar ogerski časnik „Pesti Naplo“ o tem piše, da ministru Taaffeu zbornica poslancev ni dovolila skrivnega fonda. „Naplo“ piše: „Ko bi Taaffe se odpovedati hotel, težko da bi cesar sprejel njegovo odpoved. Cesarjevi krogi iskreno želijo spravo s Čehi, temu priča je tudi to, da pride cesarjevič stanovat v Prago. Krona starim centralistom na ljubo ne bo žrtvovala navzočnosti Čehov v državnem zboru. Če bi vendar Taaffe šel, pride Hohenwart. „Ustavoverci ne pridejo kvišku.“

— Zbornica poslancev obravnava potrebščine naučnega ministerstva. Desnica in levica delate za svoj delež. Govornika grof Rihard Clam in dr. Rieger govorila sta tako odlično in objektivno, da sta žela celo hvalo ustavovercev. Grof Clam je posebno dobro opisal ljudske šole, rekši, da se dandanes v njih od ene strani preveč, od druge premalo uči, to je, ne dobro brati, pisati in računati; fizike in astronomije pa tudi nič. Dr. Rieger je dokazal, da z nemščino ne bode noben človek izveličan, na Ruskem, Poljskem, Hrvat-skem, Srbiji, Bulgariji itd. pa se dá živeti s slovanskim jezikom. „Bodimo pošteni — je nazadnje rekel — ker drug družega ne moremo uničiti, dajmo vsacemu narodu kar mu gre.“

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 21. aprila.

Včeraj je bila burna obravnava zaradi linškemu škofu odvzetih grajščin, enako burna pri verozakladnem davku. Desnica je zmagovala z 29 glasovi. Danes je o vseučiliščih govoril minister Konrad obetajoč praktično narodnopravnost in gojenje versko-nravnne šolske izreje.

*) „Kdor tega ne verjame, plača počen groš“ — tako se glasi star slovensk pregovor. Stavec.